

Prof. dr hab. med. Tomasz Wolańczyk,
Klinika Psychiatrii Wieku Rozwojowego
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Warszawa, 2018.02.07

Ocena rozprawy doktorskiej mgr Aleksandry Jodko-Modlińskiej
„Związek dysfunkcji seksualnych z zaburzeniami lękowymi oraz cechami temperamentu i
charakteru”
przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. med. Andrzeja Kokoszki

Przedstawiona do oceny praca dotyczy oceny cech temperamentalnych oraz charakteru w grupach pacjentów z dysfunkcjami seksualnymi ze współwystępującymi zaburzeniami lękowymi oraz bez nich. Temat pracy pozornie wydaje się mało nowatorski, wszak łączenie zaburzeń nerwicowych z seksualnymi sięga XIX wieku, ale po bliższym przyjrzeniu się istniejącemu na ten temat piśmiennictwu, często ogranicza się ono do stwierdzania współwystępowania, bez głębszej analizy charakteru tych związków. Wysoko zatem oceniam wybór tematu pracy i ambitny zamysł badaczki, która postanowiła dołożyć swoje elementy do układanki, z której kiedyś wyłoni się może obraz odmienności związków w interesującej ją dziedzinie.

Praca liczy 97 stron bez załączników, ma układ typowy. Piśmiennictwo liczy 134 pozycje i jest odpowiednio zebrane i użyte.

Pierwsza część pracy to wstęp składający się z 2 rozdziałów dotyczących definicji i charakterystyki kolejno dysfunkcji seksualnych i zaburzeń lękowych. Zawierają one podstawowe informacje, wydaje mi się, że można by bez szkody dla pracy zrezygnować z podręcznikowych informacji takich jak kryteria ICD-10, zaś może bardziej odnieść się do badań nad etiologią analizowanych zaburzeń. Najciekawszym elementem wstępu jest zaledwie 3 stronicowy fragment dotyczący zasadniczego obszaru pracy. Autorka podaje w nim głównie dane epidemiologiczne, wskazując na istotne braki w zakresie dostępnych danych dotyczących innych

aspektów, co samo w sobie dobrze uzasadnia podjęcie badań własnych. Chciałbym zwrócić szczególną uwagę na ten podrozdział, gdyż klarowność przedstawienia zagadnień świadczy o dojrzałości doktorantki i umiejętności pisania tekstu naukowego.

Kolejna część wstępu to rozdział poświęcony Clonningerowskiemu modelowi osobowości oraz postulowanym przez niego wzajemnym powiązaniom temperamentu i charakteru. Rozdział ten również z oczywistych powodów ma charakter dość podręcznikowy, choć przegląd badań z użyciem inwentarza TCI wskazuje na umiejętność przygotowania rzetelnego przeglądu piśmiennictwa. Tutaj również na podkreślenie zasługuje umiejętność jasnego i syntetycznego przedstawienia istniejącego stanu wiedzy.

Kolejny rozdział to przedstawienie celu pracy, pytań badawczych i zmiennych analizowanych. Ta ostatnia część wydaje mi się raczej elementem części poświęconej materiałowi i metodzie badawczej, gdyż umieszczenie jej przed opisem narzędzi wprowadza pewne pomieszanie.

Pytania badawcze sformułowane zostały precyzyjnie i szczegółowo przedstawione w sposób odpowiadający celowi pracy.

Kolejny rozdział: Materiał i Metoda, zawiera w sobie opis grup badanych, składających się z pacjentów zgłaszających się do ośrodków psychoterapeutycznych i seksuologicznych. Trudno ocenić reprezentatywność tej grupy dla populacji ogólnej osób z zaburzeniami lękowymi oraz dysfunkcjami seksualnymi, z czego zresztą autorka w pełni zdaje sobie sprawę, wymieniając to jako ograniczenie badania. Moją uwagę zwraca również fakt, że trudno uznać, na jakim etapie leczenia pacjenci byli rekrutowani do badania, co nie pozwala na wykluczenie wpływu oddziaływań terapeutycznych na otrzymane wyniki, zwłaszcza w zakresie badań charakteru. Sposób tworzenia grupy, procedura diagnozowania została poza opisanymi już uwagami w sposób poprawny i z uwzględnieniem możliwych zmiennych zakłócających. Przy bardzo jasnym opisie grupy, wskazane jednak byłoby podanie informacji, czy w grupie badanej byli pacjenci z diagnozami zaburzeń osobowości, jak również, czy osoby uczestniczące w badaniu poza leczeniem psychoterapeutycznym byli leczeni farmakologicznie, a jeśli tak, to w jaki sposób. Metody badań zostały przedstawione w sposób rzeczowy, konkretny, ale całkowicie wyczerpujący, w pełni pozwalający na replikowanie doświadczenia. Zaproponowane analizy statystyczne są dostosowane do charakteru zmiennych i poszukiwanych powiązań pomiędzy nimi.

Kolejny rozdział: Wyniki, to szczegółowe przedstawienie uzyskanych przez autorkę pracy wyników, które zilustrowano licznymi tabelami i rycinami. Nie chcąc replikować opisu uzyskanych wyników chciałem jedynie podkreślić, że autorka relacjonuje je w sposób precyzyjny, w dyskusji wyników kusząc się dopiero o omówienie ich możliwego znaczenia. Najciekawsze, dotycząca rzadko lub nigdy badanych obszarów, są wyniki wskazujące na wyraźną odmienną grupę z diagnozą zaburzeń lękowych i dysfunkcji seksualnych zarówno od grupy normatywnej, jak i grupy z izolowanymi zaburzeniami seksuologicznymi, oraz fakt, że właściwie jedyną zasadniczą odmienną w zakresie opisu charakteru osób z dysfunkcjami seksualnymi jest zmienna „skłonność do współpracy”, co może mieć istotne implikacje terapeutyczne.

Pracę kończy dyskusja ogólna, w której autorka kusi się o uogólnienie uzyskanych wyników i przedstawienie implikacji praktycznych. Autorka potrafi posługiwać się informacjami z piśmiennictwa naukowego i umiejętnie omawia własne wyniki, na tle istniejącej wiedzy. Moje uznanie budzi zwłaszcza rzetelne omówienie ograniczeń badania.

Podsumowując, rozprawa mgr Aleksandry Jodko-Modlińskiej stanowi interesującą i oryginalną pracę badawczą, poszerzającą, naszą wiedzę o cechach osób z diagnozami zaburzeń lękowych i dysfunkcji seksualnych. Wskazuje na umiejętność zaplanowania samodzielnego, poprawnego metodologicznie badania, opartego na znajomości obecnego stanu wiedzy w interesującej doktorantkę dziedzinie oraz umiejętność przedyskutowania osiągniętych wyników i wyciągnięcia wniosków. Nieliczne niedociągnięcia, których zresztą autorka jest świadoma, nie obniżają zasadniczo oceny pracy.

Przedstawiając powyższe, stwierdzam że przedstawiona do recenzji rozprawa spełnia wymogi określone w art.13 ust.1 Ustawy o stopniach i tytule naukowym i jednocześnie zwracam się do Wysokiej Rady o dopuszczenie mgr Aleksandry Jodko-Modlińskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

prof. dr hab. n. med.
Tomasz Wołańczyk
neurolog i psychiatra
specjalista psychiatria
dzieci i młodzieży

Tomasz Wołańczyk

0907760